

17.3.2014

Rakennepoliittisen ohjelman johtoryhmä

ARVIO RAKENNEPOLIITTISEN OHJELMAN TOIMEENPANOSTA JA ESITYKSET TOIMIEN VAHVISTAMISEKSI

Hallitus päätti rakennepoliittisesta ohjelmasta ja asetti sen tavoitteet 29.8.2013 sekä täsmensi ohjelmaa ja päätti sen toimeenpanosta 29.11.2013. Ohjelmaan sisältyvien toimien valmistelusta ja toimeenpanosta vastaavat ministeriöt. Ohjelman johtoryhmä seuraa ja ohjaa toimien valmistelua ja toimeenpanoa ja arvioi, toteutuuko ohjelma hallituksen päättämällä tavalla sekä esittää tarvittaessa täydentävät toimenpiteet.¹

Valtiovarainministeriön 2013 laatiman arvion mukaan julkisen talouden kestävyysvaje on 4,7 % bruttokansantuotteesta. Hallituksen rakennepoliittisen ohjelman toimien tavoitteena on tuon vajeen poistaminen.

Ohjelman tavoitteet

Valtiovarainministeriön 2013 arvion mukaan julkisen talouden kestävyysvaje on 4,7 % bruttokansantuotteesta. Rakennepoliittisen ohjelman toimien tavoitteena on kestävyysvajeen poistaminen. Taulukossa 1 on esitetty rakennepoliittisen ohjelmalle 29.8.2013 asetetut tavoitteet kestävyysvajeen poistamiseksi.

Taulukko 1. Rakennepoliittisen ohjelman tavoitteet

	Kestävyysvajevaikutus, %-yks.
Kuntatalouden tasapaino	-1,0
Julkisen palvelutuotannon tuottavuuden kasvu	-1,4
Työurat ja työn tarjonta	-1,4
Rakenteellinen työttömyys	-0,3
Koko talouden tuotantopotentiaali	-0,6
Yhteensä	-4,7

Kuntatalouden tasapainottamistoimet koostuvat kuntien tehtävien ja veloitteiden vähentämisestä, kuntien omista toimista menojen vähentämiseksi ja toiminnan tuottavuuden kohentamiseksi, maksujen ja verojen korotuksista ja kuntatalouden uudesta ohjausjärjestelmästä. Niiden yhdessä pitäisi vähentää kestävyysvajetta yhdellä prosenttiyksiköllä.

Julkisen palvelutuotannon tuottavuuden kasvutavoitteen osalta arvio mahdollisesta kestävyysvajevaikutuksesta sisältää oletuksen, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistamisen seurauksena lähinnä sosiaali- ja terveyden henkilöstön tarpeen kasvusta aiheutuva julkisten palvelujen tuottamisessa aiemmin arvioidun noin 3 000 henkilön vuosittaisen nettolisäyksen sijasta tuo lisäys jäisi 1 000 henkilöön vuodessa. Tämä tarkoittaa puolen prosentin julkisten palvelujen tuottavuuskasvua. Sen kestävyysvajetta supistavaksi vaikutukseksi arvioitiin 1,4 prosenttiyksiköllä.

Työurien ja työn tarjonnan kohdalla tavoitteena on työurien piteneminen kahdella vuodella, mikä supistaa kestävyysvajetta 1,4 prosenttiyksiköllä. Rakenteellista työttömyyttä ohjelma pyrkii alentamaan yhdellä prosenttiyksiköllä, minkä arvioitiin supistavan kestävyysvajetta 0,3 prosenttiyksiköllä. Talouden tuotantopotentiaalia ohjelman on määrä lisätä 1½ prosentilla, mikä supistaa kestävyysvajetta 0,6 prosenttiyksiköllä.

Seuraavassa jaksossa on esitetty vain johtoryhmän keskeiset arviot ja esitykset toimien täydentämiseksi. Johtopäätös ja ehdotus ohjelman täytäntöönpanon varmistamiseksi on esitetty sivulla 8. Tiivistelmä johtoryhmän arviosta ja esityksistä toimien vahvistamiseksi on esitetty taulukossa 2 sivulla 9. Rakennepoliittisen ohjelmien kaikkien toimien toimeenpanovaihe on esitetty liitteessä.

¹ Johtoryhmän jäsenet ovat: valtiosihteeri kansliapäällikkönä Martti Hetemäki (pj), valtiosihteeri Olli-Pekka Heinonen, kansliapäällikkö Anita Lehikoinen, talouspolitiikan koordinaattori Jukka Pekkarinen ja kansliapäällikkö Erkki Virtanen. Ryhmän sihteeri on finanssineuvos Mikko Spolander.

Johtoryhmän arvio ja esitykset toimien täydentämiseksi

1 Kuntatalouden tasapainottaminen

Kuntien tehtävät ja velvoitteet

Kuntien arvioidusta kahden miljardin euron alijäämästä puolet on määrä hoitaa kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähentämällä ja puolet kuntien omilla toimilla. Hallituksen päätös 29.11.2013 rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanosta sisältää esitykset kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämisestä, toiminnan tehostamisesta ja maksuperusteiden tarkistamisesta. Niiden mukaan kuntien menot alenevat 1230 miljoonaa euroa ja tulot 215 miljoonaa euroa vuoden 2017 tasolla. Menoihin liittyy kuntien valtionosuuksia valtionosuusprosenttien mukaisesti 265 miljoonaa euroa. Suurin osa esityksistä kohdistuu STM:n, OKM:n ja LVM:n hallinnonaloille.

Hallituksen 29.11.2013 päätökseen sisältyvistä keinoista vähentää kuntien tehtäviä ja velvoitteita osa on valmisteltu niin pitkälle ja toteutettavissa sellaisin lainsäädäntömuutoksina, että valtiolle valtionosuusmenojen vähennyksen kautta syntyvä säästövaikutus on voitu tässä vaiheessa sisällyttää kehyslukuihin. Arvion mukaan kuitenkin useista toimista säästövaikutusta ei ole valtionosuussäästön osalta sisällytettävissä valtiontalouden määrärahakehyykseen.

Useiden rakennepoliittisen ohjelman toimien osalta kuntien menoja alentava vaikutus jää riippumaan itsehallinnollisten kunnallisten toimijoiden sekä opetussektorilla muiden koulutuksen järjestäjien ratkaisuksista, minkä takia niiden toteutumisesta ei voida olla riittävän varmoja, jotta niiden mukainen valtionosuussäästö voitaisiin ottaa huomioon valtion menokehyksessä. Valtion ohjausvalta kuntiin on näiden toimien osalta rajallinen ilman velvoittavaa lainsäädäntöä.

Johtoryhmä katsoo, että:

- **Niiden kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähentävien toimien, joiden ohjausvaikutus kuntiin ja kuntien menoihin on vielä epävarma, valmistelua jatketaan tähdäten tarvittavien lakiesitysten antamiseen. Lain tai asetuksen muutokset otetaan huomioon muuttamalla vastaavasti kuntien valtionosuuksien laskennallisia kustannuksia ja sitä kautta perushintoja niissä tehtävissä tai velvoitteissa, joita muutokset koskevat.²**

Jos muutoksia ei pystyttäisi määrittämään säädöstasolla, kyseisten muutosten arvioitu kuntien menoja vähennystä vastaava valtionosuuden lasku voitaisiin toteuttaa valtionosuusprosentin alennuksen kautta. Tämä valtionosuuksien vähennys kannustaisi kunnallisia toimijoita toteuttamaan rakennepoliittisessa ohjelman toimien mukaiset kustannuksia vähentävät toiminnan muutokset. Tällöin ei olisi kuitenkaan varmaa, että säästöt kohdistuisivat lopulta rakennepoliittisen ohjelman mukaisiin kohteisiin.

Kuntien omat toimet

Kuntien omat toimet kuntatalouden rahoitusaseman kohentamiseksi sisältävät kuntien menoihin suoraan kohdistuvia sopeutustoimia, toimia tuottavuuden kohentamiseksi ja veronkorotuksia. Rakennepoliittisen ohjelmassa nämä toimet hoitavat puolet kuntatalouden arvioidusta kahden miljardin alijäämästä.

Kuntien omat sopeuttamistoimet hidastivat kuntien kulutusmenojen kasvua vuonna 2013. Kuntatalouden vuoden 2013 kansantalouden tilinpidon mukainen alijäämä oli 1,8 miljardia euroa.

² Peruspalvelujen valtionosuuslain 57 §:n mukaan valtionosuustehtävän laajuuden tai laadun muutos otetaan huomioon jos se aiheutuu asianomaisesta valtionosuustehtävää koskevasta laista tai asetuksesta, lakiin tai asetukseen perustuvasta viranomaisen määräyksestä tai valtion talousarviosta.

Kunnille tehtyjen tiedustelujen sekä suurten kaupunkien talousarvioista tehdyn yhteenvedon perusteella kuntien sopeutustoimet jatkuvat myös vuonna 2014. Vuonna 2014 keskimääräinen kunnallisveroprosentti nousee 0,36 prosenttiyksikköä ja lisäksi useat kunnat korottivat kiinteistöveroprosenttejaan. Nämä toimet lisäävät kuntien tuloja noin 400 miljoonaa euroa.

Sen sijaan investointimenojen ennustettua vahvempi kasvu jatkui viime vuonna, eikä niiden tason ennakoita juuri alenevan. Vuosille 2014–2015 sovittu maltillinen palkkatarkaisu hidastaa osaltaan kuntien menojen kasvua. Toisaalta talouden kasvunäkymien heikkeneminen hidastaa veropohjien kasvua ja samalla kuntien verokehitystä. Näiden toimien myötä arvio kuntien rahoitusaliijäämästä vuonna 2017 on vajaat 300 miljoonaa euroa pienempi kuin hallituksen päättäessä rakennepoliittisesta ohjelmasta 29.8.2013. Jos kuntien vuosittaiset sopeutustoimet jatkuvat 2015-2017 saman tasoisina kuin niiden nyt ennakoitaan toteutuvan 2014, rakennepoliittisen ohjelmassa esitetty kuntien omien toimien yhden miljardin euron säästö toteutuu.

Kuntatalouden rahoituskehys

Kuntalain muutoksen myötä vuoden 2015 alusta astuu voimaan uusi kuntatalouden ohjausjärjestelmä ja sen mukainen kuntatalouden rahoituskehys. Kuntatalouden rahoituskehys luo puitteet sovittaa yhteen kuntien tehtävät ja velvoitteet ja niiden rahoitus siten, että kuntatalouden rahoitusasema pysyy tasapainossa keskipitkällä aikavälillä.

Rahoituskehys muodostaa keskeisen osan kevään 2015 eduskuntavaalien jälkeen muodostettavan hallituksen julkisen talouden suunnitelmaa. Julkisen talouden suunnitelma tehdään valtioneuvoston asetuksen 120/2014 mukaisesti, jonka perustana on laki talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista.

Kuntatalouden rahoituskehysten valmistelu etenee hallituksen 29.11.2013 päätöksen liitteessä 1 esitetyn mukaisesti. Valtioneuvoston asetus julkisen talouden suunnitelmasta tuli voimaan 14.2.2014. Kuntatalouden ohjausta koskevat sektorikohtaisten rahoitusasematavoitteiden asettamista ja kuntatalouden menorajoitetta koskevat säännökset tulevat voimaan 1.1.2015. Näin uuteen kuntatalouden ohjausmalliin voidaan siirtyä vuoden 2015 alusta lukien.

Johtoryhmä katsoo, että:

- **Kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämistoimien toteutumisen varmistaminen johtoryhmän esityksen mukaisesti, kuntien omat toimet ja uuden kuntatalouden rahoituskehysten täytäntöönpano tasapainottavat kuntatalouden 2017.**

Kuntatieto-ohjelman toimeenpano

Hallituksen 29.11.2013 päätöksen mukaan: ”Kuntatalouden ohjauksen toimivuuden turvaamiseksi Kuntatieto-ohjelman toimeenpanossa otetaan huomioon kuntatalouden ohjauksen edellyttämät tietotarpeet. Vauhditetaan julkisten palvelujen kustannusten läpinäkyvyyttä ja vertailtavuutta ottamalla kuntasektorilla käyttöön yhtenäinen malli tuotannon ja kustannusten laskentaan ja vertailuun. Johtoryhmä tuo vuoden 2014 kehysriihen mennessä hallitukselle esityksen päätöksenteon pohjaksi.”

Kuntatieto-ohjelma on etenemässä virkatyönä. Poliittisen päätöksenteon osalta tarvittavat toimet liittyvät kunnilta tarvittavien tietojen täsmentämiseen kuntalaissa. Kuntatieto-ohjelman toimeenpanoon liittyvät ehdotukset on esitetty erillisessä muistiossa (Valtiovarainministeriön JulkICT:n12.3.2014 päivätty muistio ”Toimenpiteet kuntatalouden makro-ohjauksen sekä palveluiden taloudellisuus- ja tuottavuusseurannan kehittämiseksi”).

2 Julkisen palvelutuotannon tuottavuuden kasvu

Kestävyyssarviolaskelmassa on oletettu, että julkisessa palvelutuotannossa henkilöstön määrä kasvaa keskimäärin runsaat 3000 henkeä vuodessa, mikä aiheutuu käytännössä kokonaan sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstötarpeen kasvusta. Puolen prosentin vuotuisen tuottavuuden kasvutavoitteen saavuttaminen edellyttäisi, että kasvu jäisi vuosittain runsaat 2000 henkeä tätä pienemmäksi. Tällöin julkisten palvelujen tuottamisessa tarvittaisiin vuosittain 1000 henkilöä lisää ottamatta kantaa siihen, ovatko henkilöt julkisen sektorin työntekijöitä vai eivät.

Yleisemmin kunnissa ja valtiolla asetettu julkisen palvelutuotannon 0,5 prosentin tuottavuuden kasvu merkitsee, että keskimäärin 4-5 eläkkeelle jäävää henkilöä kohti jätetään yksi henkilö palkkaamatta julkisen sektorin vuotuisen eläkepoistuman ollessa noin 2-2,5 prosenttia vuodessa. Tämä eläkepoistuman osittainen hyödyntäminen edellyttää samanaikaisia kehittämistoimia töiden organisoiminnin parantamiseksi, ICT:n paremmaksi hyödyntämiseksi ja työhyvinvoinnin parantamiseksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus

Ratkaisu sosiaali- ja terveydenhuollon integraatioksi ja tehokkaaksi hallinnoksi on keskeinen julkisen palvelutuotannon tuottavuuden kasvutavoitteen toteutumisen kannalta. Tavoitteen toteuttavaa uudistusta, joka samalla todennäköisesti täyttäisi perustuslain vaatimukset, ei ole vielä määritelty.

Johtoryhmä katsoo, että julkisen palvelutuotannon tuottavuustavoitteeseen pääsemiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen on toteutettava järjestelmä, jossa:

- **Sosiaali- ja terveystaloudet tuotetaan integroidusti siten, että sekä palvelujen vertikaalinen (perus- ja erikoistaso) että horisontaalinen (sosiaali- ja terveystaloudet) integraatio toteutuvat.**
- **Palvelut tuotetaan riittävän suuren väestöpohjan omaavilla alueilla.**
- **Palvelujen järjestämisen kansallinen ohjaus on nykyistä vahvempaa tarkoituksenmukaisen ja kustannustehokkaan palvelutuotannon varmistamiseksi.**

Valtionhallinnon palvelurakenteet

Hallitus päätti 29.11.2013, että valtion henkilöresursseja käytetään aiempaa joustavammin ja järjestetään hallinnollisia tehtäviä uudelleen niin, että julkisen palvelutuotannon tuottavuudelle asetettu 0,5 prosentin vuotuinen kasvutavoite toteutuu myös valtion toiminnoissa. Valmistelut valtionhallinnon palvelurakenteiden uudistamiseksi etenevät ministeriössä, mutta päätökset konkreettisista toimista puuttuvat.

Johtoryhmä esittää, että:

- **Valtiontalouden määrärahakehelyksissä hallinnonalojen toimintamenoja leikataan tasaisesti niin, että toiminnan tuottavuudelle asetettu 0,5 prosentin vuotuinen kasvutavoite toteutuu myös valtionhallinnossa kehyskaudella.**

3 Työurat

Työurien alkupää

Rakennepoliittisessa ohjelmassa hallitus asetti tavoitteeksi työurien pidentymisen ½ vuotta alkupäästä ja 1½ vuotta loppupäästä. Lisäksi ohjelma sisältää monia uudistuksia, joiden avulla vähennetään katkoksia ja vajaa-työllisyyttä työuran aikana.

Keskeiset toimet työurien pidentämiseksi alkupäästä ja katkosten vähentämiseksi on koottu hallituksen 29.11.2013 päätöksen liitteeseen 3. Niissä korostuvat opiskelijoihin kohdistuvat kannusteet hakeutua opetukseen, opiskella ja päättää opinnot, koulutuksen järjestäjiin kohdistuvat kannusteet järjestää koulutusta, hakijasuman purkuun, opintojen tuottamaan kelpoisuuteen sekä perhevapaisiin. Johtoryhmällä ei kuiten-

kaan ole vielä käytettävissä arviota, jonka mukaan esitetyt toimet olisivat johtamassa asetettuun tavoitteeseen.

Korkeakoulujen hakijasuman purkaminen lisää valtion menoja hyvin merkittäväksi. Tähän ei ole kuitenkaan edellytyksiä opetus- ja kulttuuriministeriön menokehyksen puitteissa. Ruotsi ja Tanska ovat asettaneet EU- ja ETA-maiden ulkopuolisille opiskelijoille lukukausimaksun. Näiden maiden kokemusten perusteella maksu vähensi muutamaksi vuosiksi kyseisten opiskelijoiden määrää, jonka jälkeen määrä palasi suunnilleen sille tasolle, jossa se oli ollut ilman lukukausimaksua. Vastaavanlaisen järjestelmän toteuttaminen Suomessa mahdollistaisi hakijasuman purun opetus- ja kulttuuriministeriön kehyksen puitteissa.

Korkeakouluopintojen keskimääräisen aloittamisiän varhentamiseen ja opintojen keskimääräisen keston lyhentämiseen on pyritty eri keinoin hyvin pitkään ilman tuloksia. Tutkimustieto nyt ja jo aiemmin päätettyjen toimien mahdollisista vaikutuksista opintojen aloittamiseen ja niiden pituuteen on erittäin niukkaa. Tämän takia olisi varauduttava vahvistamaan esitettyjä toimia, jos jo aiemmin päätetyt ja nyt jo voimassa olevat toimet eivät ole johtamassa odotettuihin tuloksiin.

Johtoryhmä katsoo, että:

- **Valtion menokehyksen puitteissa hakijasuman purun rahoitus on tehtävä mahdolliseksi joko ottamalla käyttöön EU- ja ETA-maiden ulkopuolisten opiskelijoiden lukukausimaksu tai tekemällä vaadittava lisäleikkaus kehysmenoihin.**
- **Asetetun puolen vuoden pidennys työurien alkupäähän on uskottava edellyttäen, jos jo aiemmin päätetyt ja nyt jo voimassa olevat toimet mahdollisesti osoittautuvat vaikutuksiltaan odotettua heikommiksi, että hallitus päättää nykyisen hallituskauden aikana sellaisista niistä vahvistavista toimista, joilla on tutkitusti selvästi korkeakouluopintojen pituutta lyhentävä vaikutus.**

Työurien loppupää

Työmarkkinoiden keskusjärjestöt neuvottelevat eläkeuudistuksesta, jonka on määrä tuottaa yhteisesti sovittu keskimääräisen eläkkeellesiirtymisiän nousu vähintään 62,4 vuoden tasolle vuonna 2025.

Johtoryhmä pitää tärkeänä, että:

- **Eläkeuudistuksen voidaan luotettavasti arvioida nostavan keskimääräisen eläkkeellesiirtymisiän aiemmin sovitulle vähintään 62,4 vuoden tasolle vuonna 2025.**
- **Eläkeuudistus ja työurien pidentyminen loppupäästä vähintään 1,5 vuodella parantaa julkisen talouden kestävyysvajetta vähintään yhdellä prosenttiyksiköllä.**
- **Eläkeuudistuksen valmistelu etenee aiemmin sovitussa aikataulun mukaisesti siten, että työmarkkinajärjestöt neuvottelevat ratkaisun eläkeuudistukseksi syksyyn 2014 mennessä. Tavoitteena on, että kaikki työeläkeuudistukseen liittyvät hallituksen lakiesitykset annetaan eduskunnalle heti kevään 2015 eduskuntavaalien jälkeen ja uudistus tulee voimaan viimeistään vuoden 2017 alusta.**

4 Rakenteellinen työttömyys

Keskeiset toimet rakenteellisen työttömyyden alentamiseksi on koottu hallituksen 29.11.2013 päätöksen liitteeseen 4. Niissä korostuvat nykyisiin työttömyysturva- ja muiden sosiaalietuusjärjestelmiin liittyvän velvoittavuuden hyödyntäminen täysimääräisesti, ml. sanktiot, työtarjousten lisääminen, työvoimapalvelujen tehostaminen, työttömyys- ja muun ansioturvan kannustavuuden lisääminen.

Merkittävästä osasta toimia ei ole ollut mahdollista tehdä arviota vaikutuksesta työttömyyteen mm. tilastoaineiston puutteiden takia. Näitä toimia ovat:

- Tarjotaan avoimia työpaikkoja kolmen kuukauden ammattisuoja-ajan jälkeen myös työttömän oman ammattialan ulkopuolelta.

- Jos henkilölle ei ole tarjottu avointa työpaikkaa kolmen kuukauden työttömyyden jälkeen, hänelle tarjotaan tuolloin aktiivitoimintaa.
- Annetaan 2014 alussa toimeentulotukeen liittyen STM:n uusi ohje, jossa edellytetään nykyainsäädännön mukaista tuen aleneman yhtenäistä soveltamista, jos henkilö kieltäytyy töistä tai aktiivitoimesta. Samalla vastuutetaan TE-toimistot tarjoamaan 2014 alkaen toimeentulotukea saaville työttömille aktiivitoimia viimeistään kolme kuukautta työttömyyden alkamisesta.
- Pitkäaikaistyöttömien työmarkkinatuen rahoitusvastuun siirto kunnille.
- Siirrytään uuteen sähköiseen työllistymissuunnitelman seurantarjestelmään 2014.

Seuraavista toimista on voitu tehdä vaikutusarvio työttömyyteen (työttömyyttä alentava vaikutus):

- Työttömyysturvan ja asumistuen suojaosa (5 000 – 6 000 henkilöä).
- Sovelletaan johdonmukaisesti nykyistä aktiiviseen työnhakuun, työllistymissuunnitelman noudattamiseen sekä työn ja aktiivitoimien vastaanottamiseen velvoittavaa järjestelmää ja sen mukaisia sanktioita (1 000 – 3 700 henkilöä).
- Tehdään työtarjoajia laajasti erilaisiin työmahdollisuuksiin (noin 500 henkilöä).
- Lakisääteistetään ja valtakunnallistetaan työvoiman palvelukeskusten verkosto (korkeintaan jotakin satoja henkilöitä).
- Siirrytään palkkatuen joustavampaan haku- ja maksatusjärjestelmään siten, että sähköinen maksatushakemus otetaan käyttöön tammikuussa 2014 (noin 100 – 200 henkilöä).

Myöskään asuntotuotannon lisäämiseksi suunnattujen toimien vaikutusta rakenteellisen työttömyyteen ei ole voitu arvioida. Korkeat vuokrat jopa täysimääräisesti kattavien tukien menetys työllistyessä heikentää ratkaisevasti työn kannattavuutta ja nostaa rakenteellista työttömyyttä.³ Asuntojen hintojen ja vuokrien korkeus alueilla, joissa työpaikkoja on tarjolla, vähentää myös työvoiman liikkuvuutta ja sitä kautta ylläpitää korkeaa rakenteellista työttömyyttä.

Rakenteellisen työttömyyden alentaminen yhdellä prosenttiyksiköllä tarkoittaa työttömyyden alentamista noin 27 000 henkilöllä. Jos tämä vähennys pyrittäisiin toteuttamaan esim. pitkäaikaistyöttömyyttä vähentämällä, se tarkoittaisi sitä, että pitkäaikaistyöttömien määrän pitäisi palata hieman alle vuosien 2011-2012 tason, mutta ei aivan vuoden 2009 tasolle asti.

Elokuussa 2013 valtiovarainministeriö arvioi rakenteellisen työttömyyden yhden prosenttiyksikön alentumisen vaikutuksen julkisen talouden tasapainoon tarkempien arvioiden puuttuessa erittäin varovaisesti. Myöhemmin tehdyt tarkastelut työttömyyden laskun vaikutuksesta julkisen talouden tasapainoon viittaavat huomattavasti suuremmaksi kuin aiemmassa arviossa, jossa yhden prosenttiyksikön alennus vahvistaisi julkista talouden tasapainon ja bruttokansantuotteen suhdetta 0,3 prosenttiyksikköä.

Johtoryhmä katsoo, että rakenteellisen työttömyyden alentuminen yhdellä prosenttiyksiköllä 2017 mennessä edellyttää, että:

- **Työn ja aktiivitoimien tarjonta ja niistä kieltäytymisen sanktiointi toimeenpannaan hallituksen päätösten mukaisina kattavasti kaikkien ELY-keskusten alueilla.**
- **Työllistymisen tehostumisen mahdollisesti jäädessä tavoitteesta, valmistellaan kolmikantaisesti tarvittavat lisätoimenpiteet vuoden alusta 2015 toimeenpantaviksi.**
- **Työllistymisen tehostumista arvioidaan jo käytössä olevalla indikaattorikehikolla, joka tuottaa kuukausittaisen tiedon mm. työtarjoajista ja sanktioista. Jos työllistymisen tehostuminen ei ole edennyt odotetusti, valmistellaan kolmikantaisesti tarvittavat korjaavat toimet siten, että hallitus voi päättää niistä budjettiriihen yhteydessä.**

³ Viimeisen viiden vuoden aikana Uudenmaan ELY-keskuksen alueella työttömyys on noussut enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Viimeisen vuoden aikana (tammikuu 2013-tammikuu 2014) Uudenmaan työttömien työnhakijoiden määrä nousi viidenneksen (21 %, koko maassa 12 %), vaikka avoimien työpaikkojen määrä lisääntyi samaan aikaan alueella 6 %.

5 Talouden tuotantopotentiaali

Asetetusta talouden tuotantopotentiaalin 1½ prosentin nostotavoitteesta 2013 lokakuussa hyväksytty pitkäaikainen ja hyvin maltillisen palkkaratkaisun arvioidaan toteuttavan huomattavan osan.

Asuntomarkkinat

Hyvin toimivat asuntomarkkinat ovat työvoiman liikkuvuuden sekä hyvän työllisyys- ja tuottavuuskehityksen ja samalla talouden tuotantopotentiaalin kasvun kannalta erittäin tärkeitä.

Rakennepoliittisen ohjelman keskeiset toimet asuntomarkkinoiden toiminnan tehostamiseksi on koottu hallituksen päätöksen 29.11.2013 liitteeseen 5. Ne kohdistuvat lähinnä metropolialueelle, erityisesti riittävän tonttivarannon ylläpitoon ml. sanktiot, vuokra-asuntotuotannon lisäämiseen, sekä kaavoitukseen ja rakentamisen kilpailuun ja erityisesti täydennys- ja lisärakentamisen kannusteisiin. Toimien valmistelu etenee, mutta on ilmeinen riski, että metropolialueella kaavoitetun tonttimaan niukkuus rajoittaa asuntorakentamista tukevien uusien toimien tehokkuutta.

Vuoden 2015 alusta alkaen työeläkeyhtiöt voivat perustaa asuntorakennuttamiseen tytäryhtiön, joka voi rahoittaa asuntorakentamista velalla. Toimenpide on määräaikainen ja se on voimassa vuosina 2015 - 2017. Työeläkeyhtiöiden mahdollisuutta käyttää kyseistä mahdollisuutta kyseisen määräajan puitteissa rajoittaa kaavoitetun tonttimaan puute Helsingin seudulla. Jos määräaikaa pidennettäisiin hallituksen päätämästä, on ilmeinen riski, että uutta toimenpidettä alettaisiin käyttää vasta noin neljän vuoden kuluttua.

Johtoryhmä esittää, että

- **Metropolialueella pääkaupunkiseudun kunnissa edellytetään kerrostalotonteissa 5 vuoden varantoa tyhjiillä tai lähes tyhjiillä tonteilla tiiviisti muuta yhdyskuntarakennetta eheyttäen.**
- **Luodaan selkeät ja läpinäkyvät perustelut sanktioiden käytölle. Sanktiovälineinä käytetään infrastruktuuriavustuksia ja valtion liikennehankkeita.**
- **Jotta työeläkeyhtiöt pystyisivät hyödyntämään vuokra-asuntosijoittamisen lisäämiseen mahdollistavaa velkavivun käyttöä annetun määräajan puitteissa vuoteen 2017 mennessä, on Helsingin seudulla oltava jo lyhyellä aikavälillä nykyistä enemmän kaavoitettua tonttimaata tarjolla.**

Digitalisaation ja ICT:n hyödyntäminen

Kuten talousneuvostolle laadittu asiantuntija-arvio⁴ toteaa, on digitalisaatio yleiskäyttöinen teknologia ja lähes kaikkiin työtehtäviin vaikuttava trendi, joka tarjoaa suuria mahdollisuuksia työn tuottavuuden nostamiseen. Asiantuntijoiden mukaan:

- Valtion panostukset tämän yleiskäyttöisen teknologian edistämiseksi ovat tärkeitä. Oikein mitoitettuina ja kohdistettuina niiden avulla voidaan hyödyntää teknologian mahdollisuuksia ja synnyttää uusia työpaikkoja korvaamaan automaation kautta menetettäviä töitä.
- Parhaimmillaan näin saadaan hyvä tuotto ICT-klusterin kukoistuksen aikana tehtyihin suuriin investointeihin inhimilliseen pääomaan. Samalla varmistettaisiin, että Suomi pysyy digitaalisen yhteiskuntakehityksen eturintamassa.
- Valtion suunnittelemat toimet sähköisen palveluväylän rakentamiseksi ovat tältä osin tervetulleita.

Valtiovarainministeriö valmistelee ja toteuttaa kansallista IT-palveluarkkitehtuuria, jonka yksi osa on kansallinen palveluväylä. Palveluväylän välityksellä julkisten sekä yksityisten organisaatioiden tietoja voidaan hyödyntää erilaisten palvelujen tuottamisessa ja uusia palveluja kehitettäessä. Kansallinen tulorekisteri on uusi palvelu, jonka toteuttaminen on mahdollista palveluväylän ansiosta. Tulorekisteri mahdollistaa tulotietojen reaaliaikaisen välittämisen, vähentää tulotietojen raportointia ja tehostaa yksityisen ja julkisen sektorin toimintaa. Vastaavanlainen sähköisen asioinnin kehittäminen on jo aloitettu muissa Pohjoismaissa.

⁴ Holmström, B., Korkman, S. ja Pohjola, M.: Suomen talouskriisin luonne ja kasvun edellytykset 21.2.2014.

Sähköinen palveluväylää koskevat hallituksen esitykset annetaan 2014 alkupuolella. Sähköinen tunnistaminen on käytössä ja ensimmäiset palvelut ovat väylässä 2015. Tarvittavat määrärahat on sisällytetty valtion määräraha-kehkeykseen.

Itämeren merikaapelin toimeenpanoaikataulu täsmentyy myöhemmin. Merikaapelin laskeminen tapahtuisi 2014–2015. Siihen tarvittavat määrärahat osoitetaan vuoden 2014 aikana.

Valitus- ja lupamenettelyt sekä terveen kilpailun ohjelma

Rakennepoliittisessa ohjelmassa toimet valitus- ja lupamenettelyjen yksinkertaistamiseksi ja sääntelyn vähentämiseksi kohdistuvat erilaisiin viranomaismenettelyihin erityisesti kaavoituksessa ja rakentamisessa, vähittäiskaupassa, lääkehuoltojärjestelmässä sekä energia-alalla.

Terveen kilpailun ohjelmassa toimet ovat edenneet suunnitellusti eräillä hallinnonaloilla. Useat hallinnonalat ovat kuitenkin edenneet melko vaatimattomasti terveen kilpailun ohjelman toteuttamisessa.

Johtoryhmä katsoo, että:

- **Valitus- ja lupamenettelyjen yksinkertaistaminen on etenemässä. Lisätoimet ovat kuitenkin tarpeen, jotta viranomaiset saavat purettua nykyistä luparuuhkaa. Esimerkiksi aluehallintoviranomaisten lupakäytäntöjä ja -käsittelyaikoja on yhtenäistettävä.**
- **Terveen kilpailun ohjelman täytäntöönpano edellyttää, että kaikki ohjelman piirissä olevat hallinnonalat etenevät niille kuuluvilla alueilla. Näissä toimissa on kuitenkin otettava huomioon erityisesti muiden Pohjoismaiden kokemukset hyödykkeiden kilpailun lisäämiskeinoista.**

Muut kasvutoimenpiteet

Rakennepoliittisen ohjelmaa koskevan päätöksen jälkeen on vahvistettu Helsinki-Vantaan lentokentän laajennusinvestointihanke, jonka Finavia toteuttaa. Investointihankkeen kustannusarvio on vajaa 1 mrd. euroa eli noin ½ prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Investoinnin toteutus alkaa 2015.

Hallituksen kehyspäätökseen valmistellaan ns. kasvupakettia, joka tavoitteena on mm. valtion tasetta hyödyntäen tehdä kasvupanostuksia, jotka pysyvästi nostavat talouden tuotantopotentiaalia.

Johtoryhmä katsoo, että:

- **Talouden tuotantopotentiaalin 1,5 % lisäys toteutuu edellyttäen, että työvoiman liikkuvuutta, työmarkkinoiden toimivuutta, työllisyyttä ja tuottavuutta jarruttavia metropolialueen asunto-markkinaongelmia ratkaistaan tonttitarjontaa olennaisesti lisäämällä.**

6 Johtopäätös ja ohjelman täytäntöönpanon varmistaminen

Tiivistelmä johtoryhmän arviosta ja esityksistä toimien vahvistamiseksi on esitetty taulukossa 2.

Johtopäätöksensä rakennepoliittisen ohjelman toteutumisesta johtoryhmä toteaa, että:

- **Rakennepoliittisen ohjelman toimien toimeenpano yhdessä johtoryhmän esittämällä vahvistetuilla toimilla poistaa arvioidun 4,7 prosentin kestävyysvajeen.**

Johtoryhmä esittää, että rakennepoliittisen ohjelman täytäntöönpanon varmistamiseksi:

- **Rakennepoliittisen ohjelman johtoryhmä raportoi ohjelman toimenpiteiden toimeenpanosta talouspoliittiselle ministerivaliokunnalle kesäkuussa 2014.**
- **Johtoryhmä esittää hallitukselle elokuun 2014 budjettiriiheen mennessä tarpeelliseksi katsomansa täydentävät toimet ja toimet toimeenpanon vahvistamiseksi, jotta ohjelma voisi toteutua hallituksen päättämällä tavalla.**

Taulukko 2. Tiivistelmä johtoryhmän arviosta ja esityksistä toimien vahvistamiseksi

JULKISEEN TALOUDENHOITOON KOHDISTUVAT TOIMET	VAIKUTUS KESTÄVYYS- VAJEESEEN,
Kunnat	-1,0 %-yks.
Kuntatalous tasapainottuu asetetun tavoitteen mukaisesti, kun: - Kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämistoimien toteutuminen varmistetaan säädöstason täsmennyksin. - Kunnat jatkavat sopeutustoimiaan 2015 – 2017. - Kuntatalouden rahoituskehys otetaan käyttöön suunnitellusti 2015 alusta.	
Julkisen palvelutuotannon tuottavuuden kasvu	-1,4 %-yks.
Julkisen palvelutuotannon tuottavuuden vuotuinen 0,5 prosentin kasvu toteutuu, kun: 1. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus johtaa järjestelmään, jossa: - Sekä palvelujen vertikaalinen (perus- ja erikoistaso) että horisontaalinen (sosiaali- ja terveyspalvelut) integraatio toteutuvat. - Palvelut tuotetaan riittävän suuren väestöpohjan omaavilla alueilla. - Palvelujen järjestämisen kansallinen ohjaus on nykyistä vahvempaa tarkoituksenmukaisen ja kustannustehokkaan palvelutuotannon varmistamiseksi. 2. Kuntatalouden rahoituskehys sisältää 0,5 prosentin tuottavuuden vuosikasvun. 3. Valtion menokehys mitoitetaan niin, että toiminnan tuottavuudelle asetettu 0,5 prosentin vuotuinen kasvatavoite toteutuu myös valtionhallinnossa.	
TYÖLLISYYTTÄ, TUOTTAVUUTTA JA TALOUDEN KASVUA EDISTÄVÄT TOIMET	
Työurat ja työn tarjonta	-1,4 %-yks.
Työurien alkupää pidentyy korkeakouluopintojenkin osalta tavoitellusti, kun: - Valtion menokehysten puitteissa hakijasuman purun rahoitus tehdään mahdolliseksi joko ottamalla käyttöön EU- ja ETA-maiden ulkopuolisten opiskelijoiden lukukausimaksu tai tekemällä vaadittava lisäleikkaus kehysmenoihin. - Jo aiemmin päätettyjen ja jo voimassa olevien toimien vaikutusten mahdollisesti osoittautuessa odotettua heikommiksi, hallitus päättää sellaisista niistä vahvistavista toimita, joilla on tutkitusti selvästi opintoaikoja lyhentävä vaikutus.	
Työurien loppupään pidentyminen tavoitteen mukaisesti toteutuu uskottavasti, kun: - Eläkeuudistuksen voidaan luotettavasti arvioida nostavan keskimääräisen eläkeellesiirtymisiän aiemmin sovittuun vähintään 62,4 vuoteen v. 2025. - Eläkeuudistus ja työurien pidentyminen loppupäästä vähintään 1,5 vuodella parantaa julkisen talouden kestävyysvajetta vähintään yhdellä prosenttiyksiköllä. - Eläkeuudistuksen valmistelu etenee aiemmin sovitussa aikataulun mukaisesti siten, että työmarkkinajärjestöt neuvottelevat ratkaisun eläkeuudistukseksi syksyyn 2014 mennessä. Tavoitteena on, että kaikki työeläkeuudistukseen liittyvät hallituksen lakiesitykset annetaan eduskunnalle heti kevään 2015 eduskuntavaalien jälkeen ja uudistus tulee voimaan viimeistään vuoden 2017 alusta.	
Rakenteellinen työttömyys	-0,3 %-yks.
Rakenteellinen työttömyys alenee tavoitteen mukaisesti prosenttiyksiköllä, kun: - Työn ja aktiivitoimien tarjonta ja niistä kieltäytymisen sanktiointi toimeenpannaan hallituksen päätösten mukaisina kattavasti kaikkien ELY-keskusten alueilla. - Jos työllistymisen tehostumisesta saatavien kuukausitietojen perusteella työllistyminen ei tehostu odotetusti, valmistellaan kolmikantaisesti tarvittavat korjaavat toimet siten, että hallitus voi päättää niistä budjettiriihen yhteydessä.	
Koko talouden tuotantopotentiaali	-0,6 %-yks.
Talouden tuotantopotentiaalin 1,5 % lisäys toteutuu päätetyillä toimilla, kun: - Työmarkkinoiden toimivuutta ja tuottavuutta jarruttavia metropolialueen asuntomarkkinaongelmia ratkaistaan tonttitarjontaa olennaisesti lisäämällä.	
Yhteensä	4,7 %-yks.

LIITE

RAKENNEPOLIITTISEN OHJELMAN TOIMIEN TOIMEENPANOVAIHE

Toimien toimeenpanossa lähdetään siitä, että ne toteutetaan määrärahakehityksen puitteissa.

Hallituksen päätös ohjelman toimeenpanosta

1.1 Eläkejärjestelmän uudistaminen

Hallitus toteaa, että työmarkkinakeskusjärjestöt neuvottelevat työurien pidentämiseksi työurasopimuksessa (22.3.2012) sovitun mukaisesti ratkaisun seuraavaksi työeläkeuudistukseksi. Järjestöt neuvottelevat ratkaisun eläkeuudistukseksi syksyyn 2014 mennessä. Samassa yhteydessä ratkaistaan myös tasoitusmäärään ja Emu-puskuriin sekä vanhuuseläkerahastoinnin kehitykseen liittyvät kysymykset. Tavoitteena on, että kaikki työeläkeuudistukseen liittyvät hallituksen lakiesitykset annetaan eduskunnalle heti vuoden 2015 eduskuntavaalien jälkeen ja uudistus tulee voimaan viimeistään vuoden 2017 alusta.

1.2 Ikääntyneiden työllistyminen

Toimeenpanoaikataulu täsmentyy myöhemmin eläkejärjestelmän uudistamista koskevien neuvottelujen yhteydessä. Osa uudesta lainsäädännöstä tuli voimaan 1.1.2014. Muut kysymykset ovat eläke-neuvottelupöydässä.

1.3 Alkoholin kulutuksen ja haittojen vähentäminen

Hallituksen esitykset annetaan 2014. Lainsäädäntö tulee voimaan siirtymäajoin 2015-2016. Alkoholi-ohjelma uusitaan alkuvuonna 2014.

1.4a Esiopetus

Hallituksen esitys annetaan budjettilakina 2014. Lainsäädäntö tulee voimaan 1.1.2015.

1.4b Nuorisotakuu

Ammatillisen koulutuksen kehittämisen osalta toimeenpanoaikataulu esitetään kohdassa 1.5.

1.4c Oppivelvollisuusikä

Hallituksen rakennepoliittisen ohjelman mukaisesti kriittisen nivelvaiheen koulutuksen jatkuvuuden turvaamiseksi, keskeyttämisen vähentämiseksi ja nuorten työurien pidentämiseksi oppivelvollisuusikää nostetaan 17 vuoteen.

Uudistus koskee koko ikäluokkaa ja valmistellaan siten, että sillä tavoitetaan erityisesti nuoret, jotka eivät pääse koulutukseen perusopetuksen jälkeen. Uudistus toteutetaan perustuslain reunaehtojen sisällä. Lakiehdotus annetaan eduskunnalle budjettilakina syksyllä 2014. Lainsäädäntö tulee voimaan

1.1.2015. Määräraha vaikutus on sisällytetty kehykseen. Uudistuksella on taloudellisia vaikutuksia kuntatalouteen. Kysymys on olemassa olevan tehtävän laajentamisesta.

1.5a Ammatillisen koulutuksen tarjonta

Tutkintojärjestelmää uudistetaan ja sitä koskeva hallituksen esitys annetaan keväällä 2014 siten, että uudistus tulee voimaan 1.8.2015 ja rahoituslainsäädäntö 1.1.2015. Valmistavan koulutuksen hakumenettelyt käyttöön kesällä 2014. Ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen kokonaisuus 1.8.2015. Järjestäjäverkon rakenteellinen kehittäminen, toimenpideohjelma 2014. Järjestämisluopauudistus viimeistään 1.1.2017.

1.5b Koulutuksen yhteistyön tiivistäminen

Lukiokoulutuksen tavoitteet ja tuntijako sekä opetussuunnitelmien perusteet tulevat voimaan 1.8.2016. Ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen uudistetut säädökset tulevat voimaan 1.8.2015.

1.5c Hyväksiluku ammatillisissa tutkinnoissa

Ammatillisen koulutuksen osalta muutokset toteutetaan tutkintojärjestelmän ja rahoitusjärjestelmän uudistamisen yhteydessä. Hallituksen esitykset annetaan 2014. Lainsäädäntö tulee voimaan 2015.

Näyttötutkintojärjestelmän kehittäminen käynnistettiin marraskuussa 2013. Ehdotukset valmiit loka-kuussa 2014.

Opetushallituksen yhteyteen sijoitettavan aikaisemman osaamisen hyväksilukemista edistävän toiminnon valmistelu tapahtuu vuonna 2014.

1.6a Opintotuki

Hallituksen esitys on annettu. Opintorahan tasoa nostetaan kustannusneutraalisti opintotukeen oikeuttavaa aikaa lyhennettäessä. Opintorahan nousu mitoitetaan opintotukiajan lyhennyksen pysyvän kustannusvaikutuksen mukaan. Tukeen oikeuttava aika on tavoitteellinen suoritus aika + 5 kk. Vaikutukset määrärahoihin on huomioitu kehyksessä.

1.6b Korkeakoulujen valmistumisajat

Hallituksen esitykset yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta annetaan kevätestunto-kaudella 2014. Lainsäädäntö tulee voimaan 1.8.2015 ja sitä sovelletaan voimaantulon jälkeen opintonsa aloittaviin opiskelijoihin.

1.6c Korkeakoulujen rahoitus (55 opintopistettä vuodessa suorittavat)

Ammattikorkeakoulusäännökset tulivat voimaan 1.1.2014. Yliopistosäännökset tulevat voimaan 1.1.2015.

1.6d Sisäänpääsy korkeakouluihin

Ylioppilastutkinnon koearvosanojen vertailukelpoisuuden kehittäminen eri tutkintokertojen välillä otetaan käyttöön asteittain 2016 mennessä niin, että sitä sovelletaan ensimmäisiin kokeisiin 2014 aikana.

1.6e Hakijasuman purku

Toteutetaan yhdessä korkeakoulujen kanssa sisäänottojen määräaikainen lisäys alkaen vuodesta 2015. Lisäysohjelman kestosta, laajuudesta ja rahoituksesta on sisällytetty ehdotus kehyspäätökseen.

Opiskelijavalintauudistusta koskeva hallituksen esitys annetaan elokuussa 2014. Lainsäädäntö tulee voimaan 1.1.2015. Uusien säädösten mukainen haku otetaan käyttöön keväällä 2016 valittaessa opiskelijoita syksyllä 2016 alkavaan koulutukseen.

1.6f Alempien korkeakoulututkintojen kelpoisuus

Ministeriöiden esityksiä täydennetään siten, että ministeriöt veloitetaan uudistamaan toimialoillaan kelpoisuusvaatimuksia siten, että kelpoisuuden tuottavia opintoja voidaan suorittaa nykyistä joustavammin. Lainsäädännön muutokset tulevat voimaan 1.1.2015. Lisäksi täydennetty esitys kytketään johdonmukaisesti yhteen toimenpiteiden 3.2 ja 3.4 kanssa.

1.6g Ympärivuotinen opiskelu korkeakouluissa

Toimeenpanoaikataulu täsmentyy myöhemmin. Käytänteitä koskeva raportointipyyntö korkeakouluille. Jatko-toimenpiteistä sopiminen 17.3.2014 ja 9.4.2014

1.7 Oppisopimuskoulutus

Uudistus käynnistyy hankkeina 2014. Toiminta vakiinnutetaan valituin osin 2017 alusta lukien.

1.8 Lukioiden rahoitusperusteet ja lukion digitalisointi

Lukiokoulutuksen rahoitusperusteet uudistetaan. Hallituksen esitys annetaan keväällä 2014 ja uudistus tulee voimaan 1.1.2015.

Ylioppilastutkinto sähköistetään. Ensimmäiset kokeet voidaan suorittaa sähköisesti vuonna 2016 ja koko tutkinto vuonna 2019. OKM tehnyt kehusehdotuksen, mutta sitä ei ole sisällytetty kehukseen. Lukiokoulutuksen digitaalisia oppimisympäristöjä ja opetuksen tukena toimivia sovelluksia kehitetään osana kansallista koulutuspilveä. Esityksellä on taloudellisia vaikutuksia kuntatalouteen.

1.9 Kotihoidontuki ja subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen

Hallituksen esitys kotihoidon tuen muuttamisesta annetaan budjettilakina 2014. Lainsäädäntö tulee voimaan 1.8.2015.

Subjekttiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisen osalta hallituksen esitys annetaan keväällä 2014. Lainsäädäntö tulee voimaan 1.1.2015.

Toimenpidekokonaisuuden määräraha-vaikutukset on sisällytetty kehykseen. Esityksellä on taloudellisia vaikutuksia kuntatalouteen.

1.10 Vuorotteluvapaa

Vuorotteluvapaa-uudistus toteutetaan kolmikantaisen esityksen ja hallituksen linjauksen pohjalta.

Vuorotteluvapaa-ehojen tiukennuksesta syntyi yhteisymmärrys työmarkkinajärjestöjen kesken 13.3.2014. Hallituksen esitys huhtikuussa ja uudistus tulee voimaan syksyllä 2014. Uudistuksen määräraha-vaikutukset on sisällytetty kehykseen.

1.11 Vanhemmuuden kustannusten tasaus

Selvitys vanhemmuuden kustannusten tasaamisen eri malleista ja niiden kustannuksista on tehty.

Näyttää, että uudistus ei toteudu.

1.12a Kotouttamisohjelman toimeenpano

Toimeenpano-ajataulu täsmentyy myöhemmin.

1.12b Väli työmarkkinat

Toimeenpano-ajataulu täsmentyy myöhemmin.

1.12c Osatyökykyiset

VM kannassa kehykseen puollettu osatyökyvyttömyyseläkemahdollisuutta kansaneläkkeessä.

1.12d Pitkäkestoinen työllistämistuki

Hallituksen esitys annetaan 2014. Lainsäädäntö tulee voimaan 1.1.2015.

1.12e Sosiaaliset yritykset

Sosiaalisten yritysten roolia pitkäaikaistyöttömien ja osatyökykyisten työllistymisen edistäjänä selvitetään. Jos säännösmuutoksiin päädytään, hallituksen esitys pyritään antamaan tällä hallituskaudella.

1.12f Heikossa työmarkkina-asemassa olevat

Julkisia hankintoja koskeva EU-direktiivi helmikuussa 2014. Hallituksen esityksen valmistelussa huomioidaan heikossa työmarkkina-asemassa olevat. Hallituksen esitys annetaan 2015. Lainsäädäntö tulee voimaan helmikuussa 2016.

1.13 Työttömien koulutuksen uudelleensuuntaaminen

Toimeenpanoaikataulu täsmentyy myöhemmin.

1.14 Osallistava sosiaaliturva

Toimeenpanoaikataulu täsmentyy myöhemmin. Kehitetään osallistavaa sosiaaliturvaa syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja työnteon kannustavuuden lisäämiseksi. Toimenpideohjelmaa aloitettiin laatia syksyllä 2013. Lisätään kuntien roolia osallistavan sosiaaliturvan toimeenpanossa.

1.15 Työvoiman palvelukeskukset

Työvoiman palvelukeskus-lakia koskeva hallituksen esitys annetaan budjettilakina 2014. Lainsäädäntö tulee voimaan 1.1.2015.

Hallituksen esitys työttömyysturvalain muuttamisesta annetaan 2014. Säännösmuutokset tulevat voimaan 1.1.2015. TEM aikoo toteuttaa nykyisten määrärahojen puitteissa.

1.16 Työtarjousten lisääminen

Työttömyysturvalakiin tulevia muutoksia koskeva hallituksen esitys annetaan 2014. Muutokset tulevat voimaan viimeistään 2015.

1.17 Palkkatuki

Sähköinen maksatushakemus otettiin käyttöön tammikuussa 2014. Arvio mahdollisuudesta muuttaa palkkatuen rakenne yksinkertaisemmaksi valmistuu 30.4.2014 mennessä. Jos palkkatukijärjestelmää esitetään muutettavaksi, hallituksen esitys annetaan syksyllä 2014 ja säännökset tulevat voimaan 1.1.2015.

1.18 Kuntien rooli pitkäaikaistyöttömien (300 vrk) työmarkkinatuen järjestämis- ja rahoitusvastuussa

Hallituksen esitys annetaan budjettilakina 2014. Lainsäädäntö tulee voimaan 1.1.2015.

1.19 Työn vastaanottovelvollisuus

Hallituksen esitys annetaan 2014. Säännösmuutos tulee voimaan 1.1.2015

1.20 Työttömyysturvan ennakkomaksu

Uusi ohjeistus tuli voimaan 2014 alusta.

1.21 Suojaosuus työttömyysturvassa

Hallituksen esitys annettu. Määrärahat huomioitu vuoden 2014 talousarviossa ja vuosien 2015-2018 kehyksessä.

1.22 Suojaosuus asumistuessa

Hallituksen esitys kevätistuntokaudella 2014. Lainsäädäntö tulee voimaan syyskuussa 2015. Uudistuksen määräraha-vaikutukset on sisällytetty kehykseen.

1.24 Neuvottelu- ja sopimusjärjestelmä

Toimeenpanoaikataulu täsmentyy myöhemmin.

1.25a Nollatyösopimukset

Hallituksen esitys työaikalain muuttamisesta annetaan kevätistuntokaudella 2014. Esityksellä tasa-painotetaan työnantajan ja työntekijän keskinäisiä oikeuksia ja velvollisuuksia erityisesti sellaisissa työsuhteissa, joissa työaika voi vaihdella. Lainsäädäntö tulee voimaan 1.1.2015.

1.25b Alipalkkaus

Toimeenpanoaikataulu täsmentyy myöhemmin.

1.25c Osa-aikatyöntekijät

Toimeenpanoaikataulu täsmentyy myöhemmin.

1.26 Ulkomaalaiset opiskelijat

Toimeenpanoaikataulu täsmentyy myöhemmin.

2.0 Kauppojen aukiolo

Hallituksen esitys on annettu marraskuussa 2013. Lainsäädäntö tulee voimaan huhtikuussa 2014.

2.1a Yritystuet

Hallitus on asettanut erillisen ministerityöryhmän valmistelemaan esityksen elinkeinotukien ja ympäristölle haitallisten tukien uudistamisesta sekä uudelleenkohdentamisesta maaliskuun 2014 kehysriihen mennessä

2.1b Ympäristölle haitalliset tuet

Valmistelua on jatkettu kohdassa 2.1a esitetyllä tavalla.

2.1c Yritysrahoituksen saatavuus

Finnveran viennin rahoitusta koskevat toimenpiteet

1. Finnveran vienti- ja alusluottojen valtuuksien sekä vientitakuuvaltuuksien merkittävä lisääminen. HE valmistuu huhtikuussa 2014.
2. Finnveran takaukset vientiä palveleville kotimaisille investointitavarakaupoille.
3. Finnveran takaukset pankkien vientiluottojen jälleenrahoitukselle. Asiaa selvitetään kevään aikana. Mahdollinen HE-esitys syksyn 2014 aikana.
4. Referenssitoimitusten rahoitus. Selvitetään mahdollisuutta, jossa uuden teknologian ostajalle tarjottaisiin teknologia-avustusta (erityisesti cleantech alan kaupallistamiseen).
5. Yritysten joukkovelkakirjamarkkinoiden edistäminen. VM ja OM ovat aloittamassa vuoden 2014 alkupuolella lainsäädäntövalmistelua joukkovelkakirjalainoja koskevasta ns. edustajamallista.
6. Finnveran osallistuminen pk-yritysten jvk-lainojen merkitsemiseen. TEM:ssä on valmisteilla luotto- ja takaustappioihin maksettavia korvauksia koskeva VNP, joka kattaisi myös jvk-merkinnät pk-yrityksille. TEM:llä on valmius antaa VNP.
7. Finnveran osallistuminen pk-yrityksiä suurempien yritysten jvk-lainojen merkitsemiseen. Asiaa selvitetään kevään 2014 aikana.

Muut rahoitusmarkkinoiden kehittämistä koskevat toimenpiteet

8. Pk-yritysten listautumiskynnyksen alentaminen. VM:ssä asiaa on selvitetty (RMO) ja edelleen selvitetään (VO). Asiasta on tehty joulukuussa 2013 eduskunta-aloite (vasemmistoliiton kansanedustaja Jari Mylly-kosken toimesta), jonka allekirjoitti 108 edustajaa. Aloite julkaistiin 27.1.2014 ja siinä esitetään, että pienten yhtiöiden First North -markkinapaikalle listattuja yrityksiä verotettaisiin tulevaisuudessa listaamattomien yritysten tapaan.
9. Joukkorahoitustoiminnan edistäminen. VM ja TEM ovat toteuttaneet kansallisen kyselyn joukkorahoituksesta eri markkinaosapuolille ja viranomaisille vuoden 2013 lopulla. Kyselyn tulosten perusteella arvioidaan tarvetta täsmentää voimassaolevaa kansallista sääntelyä.
10. Kiinteistörahastolain korjaaminen. Asia on hoidettu. Hallitus päätti kehysriihessä maaliskuussa 2012, että kiinteistörahastolain korjaaminen selvitetään tavoitteena kiinteistösijoittamisen markkinoiden kehittyminen. Kiinteistörahastolain muutokset toteutettiin vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajia koskevan direktiivin (AIFMD, 2011/61/EU) vuonna 2014 tapahtuvan täytäntöönpanon yhteydessä. Asiaa koskeva hallituksen esitys (HE 94/2013 vp) on parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä.
11. Yleishyödyllisten yhteisöjen sijoitusten verokohtelu.

Hallitus päätti kehysriihessä maaliskuussa 2012 Stadighin työryhmän ehdotuksen pohjalta, että yleishyödyllisten yhteisöjen tekemille sijoituksille pääomarahastoihin ja listaamattomiin yhtiöihin taataan neutraali verokohtelu lisäpääomien saamiseksi kotimaisille markkinoille. Hallitus antoi VM:n verosaston tehtäväksi käynnistää selvitystyö vuonna 2013.

12. Neutraliteettiongelma listatun sijoitusyhtiön ja sijoitusrahaston välillä.

Hallitus päätti kehysriihessä maaliskuussa 2012 Stadighin työryhmän ehdotuksen pohjalta, että listattujen sijoitusyhtiöiden osalta selvitetään neutraliteettiongelma listatun sijoitusyhtiön ja sijoitusrahaston välillä. Talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa päätettiin kesäkuussa 2013, että sijoitusrahastojen, sijoitusyhtiöiden ja First Northin osalta tehdään niiden verotusta koskeva erillisselvitys verosaston toimesta.

2.2 Kaavoitus ja kaupan kilpailun esteet

HE MRL:n muuttamiseksi rakennepoliittisen ohjelman mukaan annetaan eduskunnalle syksyllä 2014, voimaan keväällä 2015. Muutosesitys valmistellaan ympäristöministeriössä virkatyönä.

2.3 Rakentamisen kilpailu

Kunnan rakennusvalvontatoimen asiantuntemusta ja yhtenäistä toimintatapaa vahvistetaan kokoamalla rakennusvalvonta isommiksi ylikunnallisiksi yksiköiksi. Uudet rakennusvalvontayksiköt kattaisivat toimintansa täysimääräisesti lupamaksuilla. Uudistus on tarkoitus toteuttaa vuoden 2016 aikana.

Asuntopoliittisen ohjelman toimeenpano 2015, rakennusvalvonnan uudistus 2016 ja rakennusmääräysten uusiminen 2017

2.4 Terveen kilpailun ohjelma

Hallitus on velvoittanut ministeriöt panemaan toimeen terveen kilpailun ohjelman.

2.5 Venäjän markkinoiden hyödyntäminen

Toimeenpanoaikataulu täsmentyy myöhemmin. Esityksessä on tarkempi aikataulu toimenpidekokonaisuuksittain. VM:n kehusehdotuksessa on mukana toimenpiteeseen liittyvä Tullin toiminnan turvaaminen.

2.6 Teollisen tuotannon perusta

Valmistumisajankohta politiikkasuosituksille on maaliskuu 2014.

2.7 Harmaa talous

Harmaan talouden torjuntaohjelman toteuttamista jatketaan. Osa uudistuksista toteutetaan 2014. Julkisen verovelkarekisterin käyttöönottoa koskeva hallituksen esitys on annettu (HE 204/2014).

2.8 Tilaajan vastuu ja sanktiot

Hallituksen esitys annetaan syysistuntokaudella 2014. Esityksellä uudistetaan tilaajavastuulakia nykyisen kaltaisen selvitysvelvollisuuden ja laiminlyöntimaksun pohjalta.

Toimeenpanoaikataulu täsmentyy myöhemmin. Mm. veronumeron käytön laajentamista muille toimialoille koskeva selvitys toteutetaan siten, että tarvittavat lainsäädäntöesitykset voidaan antaa alkuvuodesta 2015.

2.9 Työvoima- ja koulutustarpeen ennakointi

Toimeenpanoaikataulu täsmentyy myöhemmin.

2.10 EU-rakennerahastot

Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä päätti 18.9.2013, että ensi vuoden alusta alkavalla rakennerahastokaudella neljä ELY-keskusta erikoistuu rakennerahastojen hallintoon. Ei varsinaisia uusia toimenpide-ehdotuksia. Toimenpiteet jo aiemmin sovittu.

2.11 Sähköinen palveluväylä

Hallituksen esitykset annetaan 2014 alkupuolella. Sähköinen tunnistaminen on käytössä ja ensimmäiset palvelut ovat väylässä 2015. Määrärahat on sisällytetty kehykseen.

2.12 Itämeren merikaapeli

Aikataulu täsmentyy myöhemmin. Merikaapelin laskeminen tapahtuisi 2014–2015. Lisätalousarvio huhti-toukokuussa 2014

2.13 Tietovarantojen avaaminen

Talouspoliittinen ministerivaliokunta on käsitellyt ministeriön esityksen. Valmistelua jatketaan ministeriöiden laatimia ehdotuksia hyödyntäen. Siltä osin, kun esitys edellyttää muutoksia määrärahoihin, muutokset tuodaan osaksi valtiontalouden määrärahaehyksiä normaalin kehysmenettelyn puitteissa. Tietovarannot avataan vaiheittain 2014–2018.

Kehyksessä mukana rahoitus, joka on siirretty edellisen päätöksen kehysvarauksesta sekä edellisessä kehyksessä momenteille kohdennetut määrärahat.

2.14 Lupa- ja valitusmenettelyt

Merkittävässä lupahankkeissa otetaan käyttöön välittömästi toimintamalli, joka parantaa toiminnanharjoittajan ja lupaviranomaisten välistä tiedonkulkua jo ennen lupahakemuksen jättämistä sekä nopeuttaa lupaprosessia.

Osa hallituksen esityksistä uudeksi ympäristönsuojelulaiksi annettiin joulukuussa 2013. Loput annetaan syysistuntokaudella 2014. Muutoksenhakumenettelyiden kehittämistä koskeva hallituksen esitys annetaan keväällä 2014.

Hallituksen esitys ympäristönsuojelulainsäädännön muuttamisesta annettiin 19.12.2013. Siihen sisältyy useita hallinnon keventämis- ja tehostamistoimenpiteitä, kuten aluehallintoviraston toimivaltaan kuuluvien ympäristölupahakemusten sähköinen käsittely, luvanvaraisuusrajan ja lupakynnyksen muuttaminen eräiden toimintojen osalta ja valvonnan suunnitelmallisuus.

Syysistuntokauden 2014 alussa on tarkoitus antaa ympäristönsuojelulakia koskeva hallituksen esitys, jolla toteutettaisiin maa-aineslain ja ympäristönsuojelulain lupamenettelyiden yhdistäminen.

Eläinsuojien ympäristöluvitusta käsittelevässä ympäristöministeriön työryhmässä laaditaan ehdotukset lupaviranomaisten toimivaltarajojen tarkistamisesta ja lupakynnysten muuttamisesta sekä selvitetään edellytyksiä ottaa käyttöön rekisteröintimenettely. Lupaviranomaisten toimivaltarajojen muuttamista ja lupakynnystä koskevat säädösmuutokset on tarkoitus antaa vuonna 2014.

Ympäristöministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyönä varmistetaan ennakkoneuvotteluja ja etukäteisohjeistusta koskevan toimintamallin käyttöönotto keskeisissä lupaprosesseissa lupanhakijan ja keskeisten viranomaisten välillä viranomaisten välillä. Toimintamallin käyttöönoton perusperiaatteet valmistellaan 15.3.2014 mennessä ja viimeistellään 31.5.2014 mennessä.

Oikeusministeriössä laadittu hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten uudistamista koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa keväistuntokaudella 2014. Muita muutoksenhakusäännösten muutostarpeita arvioidaan myöhemmin erikseen.

Tukes selvittää kemikaaliturvallisuuslain ja kaivoslain mukaisten lupa- ja ilmoitusmenettelyiden yksinkertaistamis- ja sujuvoittamismahdollisuudet toukokuun 2014 loppuun mennessä.

2.15 Työeläkelaitosten asuntosisoittaminen

Voimaan 1.1.2015

2.16 Maan myynnin verovapaus

Hallituksen esitys annettu syksyllä 2013 budjettilakina.

2.17 Vuokra-asuntotuotannon käynnistysavustus

Toteutettu käynnistysavustukseen varatun määrärahan puitteissa (LTA III 2013 ja TA 2014).

3.1 Kuntatalouden ohjausjärjestelmä

Hallitus on päättänyt uudesta kuntatalouden ohjausjärjestelmästä.

Kuntien makrotalouden uudistamisella pyritään mekanismiin, jolla kuntatalouden kestävyys voitaisiin turvata ja esim. suhdanneluonteisten vaikutusten suuruutta hillitä. Uudessa toimintamallissa kuntatalouden keskipitkän aikavälin tasapainotavoite on tarkoitus asettaa niin, että ikäsidonnaisten menojen kasvusta aiheutuva paine (arvio lähivuosina 0,7 % BKT:stä) kuntatalouden rahoitusasemaan tulee katetuksi. Kuntakohtaisten valtionosuuksia merkittävästi pienentävien vaikutusten hillitsemiseksi tarvitaan todennäköisesti 3-4 v. siirtymäaika, jolla olisi myös jonkinlaisia valtiontalouden vaikutuksia.

3.2 Kuntien tehtävät, velvoitteet ja normit

Erillinen listaus jäljempänä.

Hallitus pidättäytyy uusien, kuntien menoja lisäävien tehtävien ja velvoitteiden antamisesta ilman, että samalla päätetään vastaavansuuruisista kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsimisesta tai uusien annettavien tehtävien ja velvoitteiden täysimääräisestä rahoittamisesta. Tätä periaatetta sovelletaan kehyspäättökseen nähden uusiin hankkeisiin. Tämän lisäksi kehykseen jo sisältyviä hankkeita arvioidaan kriittisesti kehyspäättökseen yhteydessä.

Kuntien velvoitteiden vähentämisen tueksi toteutetaan kuntakokeiluja vuosina 2015-2016. Kuntakokeiluihin haki 28 kuntaa tai kuntaryhmää. Valtiovarainministeriö on käynnistänyt jatkoneuvottelut kuuteen eri toimintamallikonaisuuteen (hyvinvoinnin integroitu toimintamalli, koulutuspalvelukokeilut, palveluasumisen toimintamalli, valvonnan toimintamalli, kuntien ja Kelan yhteistyö ja nuorisotakuu) hakeneiden 17 kunnan ja kuntaryhmän kanssa. Kokeilujen edellyttämät lainsäädäntömuutokset annetaan eduskunnalle kevätistuntokaudella 2014.

3.3 Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenne ja -rahoitus

Hallitus varmistaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa sekä sosiaali- ja terveydenhuollon integraation että turvaa niiden tehokkaan hallinnon.

Lausuntokierroksen jälkeen hallituksen esitys annetaan eduskunnalle keväällä 2014. Laki tulee voimaan 1.1.2015. Uudet organisaatiot aloittavat toiminnan 1.1.2017.

Rakennepoliittisen ohjelman mukaisesti hallitus asettaa laajapohjaisen (mm. parlamentaarinen edustus, eri rahoittajatahot ja järjestöt) työryhmän, joka laatii selvityksen sosiaali- ja terveydenhuollon monikanavaisen purkamisen vaihtoehtoista ja niiden vaikutuksista. Selvityksen tulee olla valmis alkuvuodesta 2015.

3.4 Kelpoisuusvaatimukset

Ministeriön esitys kytketään johdonmukaisesti yhteen toimenpiteiden 1.6f ja 3.2 kanssa. Ministeriöt velvoitetaan uudistamaan toimialoillaan kelpoisuusvaatimuksia siten, että kelpoisuuden tuottavia opintoja voidaan suorittaa nykyistä joustavammin.

3.5 Kuntarakenne

Hallituksen esitys eduskunnalle kuntarakennelain muutokseksi annetaan keväällä 2014. Lainsäädäntö tulee voimaan kesällä 2014. Valtioneuvosto päättää mahdollisista kuntaliitoksista siten, että ne voivat tulla voimaan 2017 alusta lukien.

3.6 Metropolihallinto 1

Hallitus päättää uudistuksen sisällöstä syksyllä 2014 metropolihallinnon lainsäädäntöä valmistelevan työryhmän työn päätyttyä. Metropolialueella on käynnistetty erityinen kuntajakoselvitys, jonka on tarkoitus päättyä 30.10.2014. Kunnat päättävät liitoksista todennäköisesti 2014. Mahdolliset liitokset tulevat todennäköisesti voimaan 2017 valtuustokauden alussa.

3.7 Metropolihallinto 2

Valmistelua on jatkettu aiempien päätösten mukaisesti.

Hallitus päättää uudistuksen sisällöstä syksyllä 2014 metropolihallintoa valmistelevan työryhmän työn päätyttyä. Hallituksen esitys annetaan kevätistuntokauden 2015 alussa. Lainsäädäntö tulee voimaan siten, että uusi hallintorakenne on käyttöön otettavissa 2017 alusta lukien.

3.8 Hankintalain kokonaisuudistus

Hankintalainsäädäntö uudistetaan helmikuussa 2014 annettujen uusien EU-direktiivien mukaiseksi hallitusohjelma huomioiden siten, että uudet lait tulevat voimaan huhtikuussa 2016.

3.9 Valtionhallinto ja palvelurakenteet

Valmistelua on jatkettu painopisteen ollessa erityisesti hallitusryhmien puheenjohtajien 8.11.2013 tekemien linjausten (mm. KEHU, aluehallinto) mukaisissa toimenpiteissä.

Valtioneuvoston kanslian yhteyteen perustetaan 1.3.2015 valtioneuvoston hallintoyksikkö, johon keskitetään ministeriöiden yhteiset hallinto- ja palvelutoiminnot. Esitys siirrettävistä tehtävistä ja määrärahoista 30.4.2014 mennessä.

Eryteisesti valtion aluehallinnon uudelleen järjestämisen yhteydessä käytetään asiantuntijaresursseja aiempaa joustavammin ja järjestetään hallinnollisia tehtäviä uudelleen niin, että julkisen palvelutuotannon tuottavuudelle asetettu 0,5 prosentin vuotuinen kasvutavoite toteutuu myös valtion toiminnoissa.

Valtioneuvoston uudistustarpeita arvioimaan asetetaan parlamentaarinen komitea. Työn määräaika on tammikuussa 2015.

3.2 KUNTIEN TEHTÄVÄT (MINISTERIÖT TÄYDENTÄVÄT VIELÄ ESITYKSIÄÄN):

1. Aikuisten hammashuollon säästötoimet

STM:n esityksen mukaan aikuisten hammashuollon tarkastusväliä pidennettäisiin siten, että säästö valtionosuudessa nousisi asteittain 4,5 milj. euroon 2017. Esitys on sisällytetty kehykseen. Kuntien menojen arvioidaan vähenevän 9 milj. euroa vuoden 2017 tasolla.

2. Päivystysjärjestelmän uudistaminen

Esitys ja mahdolliset säästöt perustuvat pääosin perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon sekä muiden asiantuntijoiden yhteistyön täsmentämiseen ja päivystystoiminnan keskittämiseen suurempiin sairaaloihin. Tarkoitus on täsmentää ns. päivystysasetusta, mutta toiminnan järjestämistä koskeva päätöksenteko kuuluu kuntasektorille eikä säästövaikutuksia voida toistaiseksi arvioida tarkasti. Esitystä ei siksi ole sisällytetty kehyslukuihin.

3. Turhien todistusten poistaminen terveydenhuollosta

STM ei ole toistaiseksi tehnyt konkreettista toimenpide-esitystä.

4. Aktivointisuunnitelman ja kuntouttavan työtoiminnan uudelleenkohdentaminen

STM ei ole toistaiseksi tehnyt konkreettista toimenpide-esitystä.

5. Solariumlaitteiden valvontavelvollisuuden poistaminen

STM ei ole toistaiseksi tehnyt konkreettista toimenpide-esitystä, vaan on arvioinut, etteivät arvioidut säästöt voi toteutua, koska valvonta on maksullista

6. Maatalousyrittäjien lomituspalveluiden kilpailuttaminen

7. Yksityisen palveluntuottajan tilojen ja laitteiden tarkistamisen siirto aluehallintovirastoille

STM:n esityksessä on todettu, että siirto edellyttäisi toisaalta aluehallintovirastojen määrärahojen lisäämistä. Koska tällöin ei saavutettaisi kokonaisuutena julkisen talouden säästöä, ei esitystä ole puollettu kehykseen.

8. Kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmän poistaminen kunnan tehtävistä

STM on tehnyt toimenpide-esityksen, jonka mukaista arviota kustannussäästöstä ei ole toistaiseksi pidetty riittävän luotettavana.

9. Potilastietojen paperimuotoisen arkistoinnin lopettaminen

Esitys ja mahdolliset säästöt perustuvat pääosin kunnallisten toimintakäytäntöjen tehostamiseen, eivät esim. säädosperusteiseen tehtävien vähentämiseen. Tästä syystä vähennyksiä ei toistaiseksi puoleta kehykseen.

10. Turvakotien siirto valtiolle

VM:n kehusehdotuksessa STM:n erillismomentille on lisätty 8 milj. euroa, mutta vastaavasti valtion-osuusmomentilta esitetään vähennettäväksi 4 milj. euroa. Vaikutusta kuntatalouteen on vaikea arvioida, koska kyse ei ole ollut kuntien lakisääteisestä tehtävästä, mutta kunnat ovat tosiasiaassa vaihtelevasti osallistuneet toiminnan rahoitukseen.

11. Elintarvikevalvonnan keventäminen ja sähköistäminen

MMM on tehnyt ehdotuksen kehusehdotuksessaan. Kuntien menot vähenevät 1 milj. euroa.

12. Muutokset maaseutuelinkeinohallinnossa

Todettu MMM:n kehusehdotusaineistossa. Kuntien menot vähenevät 1,5 milj. euroa.

13. Kunnan lakisääteisen vesihuollon kehittämissuunnitelman laatimis- ja ylläpitovelvoitteen poistaminen

HE on annettu eduskunnalle, kunnilta poistuu suunnitteluelvoite. Kuntien menot vähenevät 2 milj. euroa.

14. Työllistämisen aluevelvoitteen poisto

Esitys on sisällytetty kehykseen. Valtion menojen arvioitu vähennys on 0,8 milj. euroa ja vastaavasti kuntien menojen vähennys 2,6 milj. euroa.

15. Kuntien valvontatehtävien uudelleenarviointi

Ei ole saatu ehdotuksia kaikista ministeriöistä. STM:n esityksen mukaan ympäristöterveydenhuollon valvontatehtäviä selvitetään 31.12.2014 mennessä. Maksullisuutta tehostava HE keväällä 2014.

16. Kuntien suunnitteluelvoitteiden vähentäminen

Ei ehdotuksia kaikista ministeriöistä. STM on arvioinut, että toimenpiteen edistäminen edellyttää erillistä selvitystä, joka voitaisiin toteuttaa vuoden 2014 aikana. Uuteen kuntalakiin luonnostellaan säännöstä kuntastrategiasta, joka korvaisi suunnitteluelvoitteita. HE tarkoitus antaa alkusyksystä 2014.

17. Toisen asteen koulutuksen järjestäjäverkon rakenteellinen uudistaminen ja rahoitusjärjestelmän uudistaminen

Kehyksen VM-kannassa valtion rahoituksessa on huomioitu vähennyksenä seuraavien tehtävien nykytason rahoitus, joiden julkisesta rahoituksesta luovutaan: lukiokoulutuksen aineopinnot ylioppilastut-

kinnon suorittaneilta, puolitetaan lukiokoulutuksen erityisen koulutustehtävän lisärahoitus, ammatillisen koulutuksen (oppilaitos- ja oppisopimusmuotoinen) tutkintoon tai tutkinnon osaan johtamaton koulutus ja henkilöstökoulutus, erikoisoppilaitosten rahoitus Suomen Ilmailuopiston sekä erikoisoppilaitosten järjestämän tutkintoon tai tutkinnon osaan johtamattoman koulutuksen rahoitusta lukuun ottamatta. Lisäksi on huomioitu vähennyksenä lukion ja ammatillisen perusopetuksen opiskelijasta koulutuksen järjestäjälle myönnettävän valtionosuusrahoituksen rajaaminen enintään kolmeen vuoteen. Rahoitusjärjestelmien uudistamista ja järjestämislupien uusimista koskevat HE:t tarkoitus antaa syksyllä 2014. Kuntien valtionosuuksien vähennykseksi on arvioitu 18,4 milj. euroa ja koulutuksen rahoitustarpeen vähenemiseksi 63,6 milj. euroa.

18. Toisen asteen koulutuksessa keskitytään tutkintojen rahoitukseen ja luovutaan muun koulutuksen julkisesta rahoituksesta

Toteutus (aiemmin hankitun osaamisen hyväksiluku) on riippuvainen kuntien ja koulutuksen järjestäjien käyttäytymisestä. Toimenpiteellä tavoiteltua valtionosuusvaikutusta ei ole toistaiseksi huomioitu kehityksessä. HE tarkoitus antaa syksyllä 2014.

19. Uskonnon ja elämänkatsomustiedon opetusperusteiden tiukennus perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa

Toimenpide ja sen määräraha-vaikutukset sisältyvät kehikseen. Valtion menojen arvioitu vähennys on 3,9 milj. euroa v. 2017 ja vastaavasti kuntien menojen vähennys 7,8 milj. euroa.

20. Vapaan sivistystyön rahoituksen vähentäminen

Toimenpide ja sen määräraha-vaikutukset sisältyvät kehikseen. Valtion menojen vähennys on 8,5 milj. euroa v. 2017 ja kuntien 15 milj. euroa.

21. Kirjasto- ja tietopalveluverkon supistaminen maakuntakirjastojen määrää vähentämällä

OKM on todennut, että maakuntakirjastoverkon harventaminen saattaa lisätä kuntien määräraha-tarvetta. Maakuntakirjastojen määrän vähentäminen on huomioitu OKM:n esityksen mukaisena. Valtion menojen vähennys on 350 000 euroa. Kuntien menot vähenevät 1 milj. euroa.

22. Koulunkäyntiavustajien lukeminen osaksi opettaja-oppilassuhdetta

Toimenpide ja sen määräraha-vaikutukset sisältyvät kehikseen. Säästövaikutus valtion menoihin on 2,96 milj. euroa ja kuntien menoihin 10 milj. euroa v. 2017.

23. Oppimateriaalien keskitetty hankinta yleissivistävässä koulutuksessa ja siirtyminen kohti digitaalisia materiaaleja

Toteutus on riippuvainen kuntien ja koulutuksen järjestäjien käyttäytymisestä. Toimenpiteellä tavoiteltua valtionosuusvaikutusta ei ole toistaiseksi huomioitu kehityksessä. OKM esittänyt siirtoa kuntamomentilta 28.90.30.

24. Laitoshoidon vähentäminen vanhustenhuollossa

STM on tehnyt ehdotuksen, joka ei kuitenkaan sisällä toistaiseksi riittävän konkreettisia toimenpide-esityksiä, jotta arvioitu kustannussäästö voitaisiin sisällyttää kehyslukuihin 2015 - 2018. YM:n ehdotus vanhusten ja vammaisten korjausavustusten lisäämiseksi. Lisäksi asuntorahastosta myönnettävän investointiavustuksen nosto v. 2016-18. Kehyksen ulkopuolella. STM:n toimittaman esityksen mukaan YM:n osalta toteutetaan ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelman toimeenpano; ohjelmassa investointiavustukset jatkuisivat nykytasolla eli määrärahaesitys on ristiriidassa YM:n kehysesityksen kanssa.

25. Reseptien voimassaoloajan pidentäminen

STM on tehnyt toimenpide-esityksen, joka on sisällytetty kehyslukuihin 2015 – 2018. Valtion menojen vähennys on 1 milj. euroa ja kuntien menoihin 3 milj. euroa v. 2016.

26. Sosiaali- ja terveystalouden kehittämiseen kehyksissä varatun lisärahoituksen pienentäminen

Kehyksessä valtionosuusrahoitusta on valtioneuvoston päätöksen mukaisesti vähennetty 4 milj. euroa vuodesta 2015.

27. Perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalityön integraation syventäminen

STM on tehnyt toimenpide-ehdotuksen, jonka mukaisia arvioita kustannusvaikutuksista ei ole toistaiseksi pidetty niin luotettavina, että ne olisi otettu huomioon kehysluvuissa.

28. Normiluonteisten suositusten purkaminen

STM ei ole toistaiseksi tehnyt konkreettisia toimenpide-ehdotuksia.

29. Pelastustoimen järjestelmän uudelleenorganisointi

30. Joukkoliikenteen ja henkilökuljetusten tehostaminen

STM on tehnyt yleisen ehdotuksen erilaisista ohjauskeinoista, joiden kustannussäästöksi on arvioitu 30 milj. euroa vuodessa. Arviota kustannusvaikutuksista ei ole toistaiseksi pidetty niin luotettavana, että se olisi otettu huomioon kehysluvuissa.

31. Katuverkoston kunnossapidon tehostaminen sekä yksityisteiden rakentamiseen, rahoitukseen ja ylläpitoon liittyvien kuntien tehtävien uudelleen järjestely

32. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävien vaikuttavuuden arviointi sekä tehtävien ja toimintatapojen uudistaminen

Uudistus määrää toteuttaa valmistelussa olevan ympäristönsuojelulain ja –asetuksen sekä eräiden muiden säädösten uudistamishankkeen toisen vaiheen yhteydessä. Ympäristönsuojelulain 2. vaiheen esityksen määräaika on vuoden 2014 loppu.

33. Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtävien keskittäminen ylikunnallisiin yksiköihin

Toimenpide-esitystä ei ole toistaiseksi tehty. Uudistus on tarkoitus toteuttaa vuoden 2016 aikana. YM esittänyt määrärahalisäystä uudistusta edeltäviin selvityksiin, mutta sitä ei ole puollettu kehykseen.

34. Kelpoisuusvaatimusten väljentäminen (STM:n hallinnonalalla)

STM on tehnyt ehdotuksen toimenpiteiksi, jotka eivät kuitenkaan sisällä niin konkreettisia esityksiä, että arvioitua kustannussäästöä olisi voitu ottaa huomioon kehyslukuissa. Ehdotus perustuisi pääosin muun tyyppiseen ohjaukseen kuin säädösohjaukseen, jolloin päätöksenteko kuuluu kuntasektorille.

35. Kelpoisuusvaatimusten väljentäminen (OKM:n hallinnonalalla)

OKM ei ole toistaiseksi tehnyt ehdotuksia konkreettisiksi toimenpiteiksi.

36. Päivähoitomaksujen tarkistaminen

Konkreettista toimenpide-esitystä ei ole toistaiseksi tehty. OKM on esittänyt päivähoitomaksujen tarkistusta siten, että vaikutus kuntien tuloihin on 25 milj. euroa v. 2017. Ei mukana kehyksessä.

37. Ympäristö- ja maa-aineslain mukaisen valvonnan maksullisuus

Ympäristönsuojelun laitosvalvonnan muuttamista maksulliseksi säädettäisiin valmisteilla olevan HE:ssä ympäristönsuojelulain uudistamisen 2. vaiheessa, jonka valmistelun määräaika on vuoden 2014 loppu.

38. Elintarvikevalvonnasta perittävien maksujen korottaminen

MMM tehnyt vastaavan ehdotuksen kehusehdotuksessaan, todennut että kunnat voisivat ottaa käyttöön maksutaksat viim. 2016 alusta. Uudet maksutaksat lisäisivät kuntien tuloja 10 milj. euroa. Komissio on tehnyt ehdotuksen KOM(2013) 265, että mikroyritykset vapautettaisiin maksuista. Suomessa yrityksiä on arviolta 90% elintarvikelain valvontakohteista. Mikäli komission ehdotus etenee, maksujen kerääminen vaikeutuu. Ehdotuksen arvioidaan valmistuvan aikaisintaan 2015. Samaa asiaa on myös kohdassa "Kuntien valvontatehtävien uudelleenarviointi".